

Krāslavas slimnīca bija, ir un būs

Veselība ir pats dārgākais, kas cilvēkam pieder. Vairāk nekā desmit gadus pēc padomju lielvalsts sabrukuma šo vārdu patiesumu, šķiet, ir aptvēruši visi — gan slimie un vesēlie, gan bagātie un nabagie, gan pilsoņi un nepilsoņi utt. Ļaudis bažīgi tver katru ziņu, kas skar veselības aprūpes jomu. Kā visur Latvijā, arī mūsu rajona ļaudis bažijas par ārstēšanās iespējām un pēdējo notikumu (mediķu streiki, prasība palielināt algas, runas par slimnīcu pārprofilēšanu) iespaidā ir lielā neziņā.

Uzklausījuši laikraksta "Ezerzeme" lasītāju vairākkārt izteikto lūgumu pastāstīt, kā dzīvo Krāslavas slimnīca, tikos ar pašvaldības SIA "Krāslavas slimnīca" rīkotājdirektoru **Aleksandru Jevtušoku** un viņa vietnieku **Juri Juškeviču**. Gandrīz visas tēmas un jautājumi, kas tik uzdoti slimnīcas vadībai, ir mūsu lasītāju rosināti.

— **Kā strādā Krāslavas slimnīca?**

J. J.: "Šī gada desmit mēnešos vidējais slimnīcas piepildījums bija 85,2%. Tas ir normāls rādītājs, kas būs vēl labāks. Varam prognozēt, ka, gadu noslēdzot, slimnīcas piepildījums sasniegs 90%. Tas nozīmē, ka slimnīca izpilda savu darba apjomu saskaņā ar valsts izvirzītajām prasībām, kā arī to, ka slimnīca strādā intensīvi."

šināšanas valsts aģentūra (VOAVA). Cilvēks nokļūst slimnīcā, viņam jāārstē pneimoniya. Visu, kas saistās ar ārstēšanu (medikamenti, izmeklēšanas utt.) finansē VOAVA. Tikai ar pagājušo gadu šajā finansējumā bez medicīniskajiem pakalpojumiem paredzēja ļoti minimālu summu slimnīcas uzturēšanas vajadzībām, piemēram, remontam. Agrāk vispār nekā nebija. Remontu veicām, izmantojot projektus, palīdzēja vietējā pašvaldība, rajona padome, bet tas ir piliens jūrā."

— **Bet kādam mērķim izlieto pacienta iemaksu Ls 1,50 apmērā?**

A. J.: "Pusotrs lats, ko maksā patients, tiek pieskaitīts pie medicīnisko

pakalpojumu finansējuma. Piemēram, līgums ar VOAVA paredz, ka gultasdienas vērtība ir Ls 12,82, bet faktiski no valsts saņemam Ls 11,32, pārējo daļu — Ls 1,50 — ir jāsamaksā cilvē-

nātos katrā atsevišķā gadījumā. Vērsāmiem lielākajās kompānijās, lūdzām datorprogrammas, bet, tā kā viņu apdrošināšanas pakalpojumu lietotāju pie mums ir maz, tad arī atbilde bija: "Nav izdevīgi!"

Katram savam pacientam izsniedzam čeku, ar kuru cilvēkam jāiet uz savu apdrošināšanas kompāniju, lai saņemtu naudu atpakaļ. Sistēma strādā precīzi, tikai cilvēks pie mums vispirms samaksā, tad iet saņemt naudu savā apdrošināšanas kompānijā."

— **Kā cilvēkam, kuram katrs santīms no svara, pareizi rīkoties, lai garantēti saņemtu nepieciešamo medicīnisko palīdzību, pat Rīgas slimnīcas ieskaitot?**

A. J.: "Uz šo jautājumu nākas atbildēt visai bieži. Izskatīsim trīs variantus.

Pirmais variants: jūs esat vesels cilvēks, kurš reti slimo, bet var taču gadīties kāds nelaimes gadījums, apendicīts u.tml. Tādā gadījumā var izvēlēties taupīgāko variantu, iegādājoties lētāko apdrošināšanas polisi, kas sedz pacienta iemaksu. Nokļūstot slimnīcā, nav jāmaksā lats un 50 santīmi par gultasdienu, nav jāmaksā par slimnīcā veiktajiem izmeklējumiem. Polisi var iegādāties jebkurā kompānijā, kas piedāvā šādu apdrošināšanas veidu. Jāņem vērā, ka tikai rajona slimokase (rozā grāmatiņa)

tuveni 50-60% gadījumos ātro palīdzību izsauc nepamatoti un vēl nekad nav materiāli atbildējuši par to.

Ministru kabineta noteikumos ir definēti cilvēka dzīvībai bīstamie gadījumi, kad ir izsaucama ātrā palīdzība: bronhiālās astmas lēkme, čūlas perforācija, asas vēdersāpes, trauma sabiedriskā vietā, asiņošana, augsta temperatūra bērniem, krampji, negaidīts samaņas zudums, asas sāpes sirds rajonā u.c."

— **Cilvēki ir neizpratnē, kāpēc, izsaucot ātro palīdzību, jāatbild uz daudziem jautājumiem? Viņi bažijas, ka tādejādi tiek zaudētas dārgās minūtes.**

A. J.: "Izsaukumus pieņem cilvēki, kuri šo darbu veic ne jau pirmo dienu un spēj adekvāti novērtēt situāciju. Kad piezvana un saka, ka cilvēks tikko nokrita, asiņo, guļ bez samaņas u.tml., jautājumu būs mazāk nekā tad, ja runa ir, piemēram, par augstu temperatūru. Bet jautājumi būs, jo jāzina, pie kā braukt. Labi, ja tas ir Krāslavā, kur var pateikt ielu un dzīvokļa numuru. Bet laukos? Ziniet, kā skan tāds izsaukums? Aptuveni tā: brauciet uz tādu pagastu, tādu ciemu, pa tādu ceļu līdz lielajam bērnam, kur pagriezīsiet pa labi, tur pēc trīssimt metriem ir ferma, no kuras redzēsiet spīdam mūsu luktuŗiti.

Tāpēc ir lēni, kamēr precīzi jānoskaidro, kurp braukt. Tā ir viena puse, bet ir arī otra puse. Detalizēti iztaujā par notikušo arī tāpēc, lai izlemtu, kuru izsaukumu apkalpot pirmo. Mums ir noteikumi, kas paredz, ka pēdējā palikušī "ātrā palīdzība" izbrauc tikai uz

— *Lielāks piepildījums nozīmē lielāku naudu vai lielākus zaudējumus?*

A. J.: “No vienas puses — visa medicīna valsts budžetam ir slogs. No otras puses — šis piepildījums pirmām kārtām ir cilvēku veselība. Mēs visi maksājam nodokļus, no kurienes arī finansē veselības aprūpi jeb mūsu organisma remontu. Līdz ar slimnieku mēs saņemam arī finansējumu, bet atbilstošu tam, cik lielā apjomā valsts uz šodien un ir spējīga finansēt slimnieka ārstēšanu. Par gultasdienu līdz 1. oktobrim saņemam 12,82 latus, ieskaitot pacienta iemaksu Ls 1,50 apmērā. Tieši tāpēc, ka valsts nespēj maksāt vairāk, medicīnisko pakalpojumu cena Latvijā noteikta zemāka par pašizmaksu. Tā neatbilst mūsu šodienas tēriņiem, kas nepieciešami kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanai un gultasdienas uzturēšanai. Līdz ar to slimnīcai ir lieli parādi dažādām firmām, kuras mums vienkārši uzticas.”

— *Kas kļuva dārgāks pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā?*

A. J.: “Kad sadārdzinās energoresursi, dārgāks kļuvis viss. Degviela kļuva dārgāka, palielinājās piegādes izdevumi, tas, savukārt, sadārdzināja produktus, medikamentus. Pie tam medikamentus sadārdzināja arī PVN, kas mums netiek ieskaitīts priekšnodoklī, jo medicīnas pakalpojumi netiek aplikti ar šo nodokli. Ekonomikā neizglītotam cilvēkam to grūti saprast, bet, vienkāršoti runājot, — PVN likmes summu, kas ir 5% no medikamentu vērtības, mēs vienkārši atdodam valstij. Dažādu inspekciju pārbaudes arī kļuva dārgākas. Tas jāsaprot tā, ka viņi atbrauc, izvirza prasības saskaņā ar MK noteikumiem, bet to izpilde mums ir dārga. Nepildīt nevar. Dārgāka kļuva apkure un daudz kas cits.”

— *Iedzīvotājiem nav īstas skaidrības par slimnīcas finansēšanas avotiem. Kādi tie ir? Daži domā, ka arī pašvaldība piedalās šajā lietā.*

A. J.: “Pašvaldība nekad nav finansējusi veselības aprūpi, tās budžetā pat tādas sadaļas nav. Medicīnas pakalpojumus finansē veselības obligātās apdro-

šības kases vai tai apdrošināšanas kompānijai, kurā viņš nopircis polisi. Izņēmums ir tie, kurus valsts atbrīvojusi no pacienta iemaksas, piemēram, bērni līdz 18 gadiem, Černobiļas AES avārijas seku likvidatori u.c.

Problēmu ar pacienta iemaksu mums ir daudz. Vairākums slimnieku ir apzinīgi pilsoņi — viens samaksā pats, cits ir apdrošinājies un par viņu samaksā apdrošinātājs. Taču slimnīcā nokļūst arī alkoholiķi, degradējušās personas. “Man nav ar ko maksāt”, pieceļas un aiziet. Atteikt ārstēšanu nedrīkstam, jo saskaņā ar ārstniecības likumu neatliekamā palīdzība viņam jāsniedz. Varam neņemt uz plānveida operācijām, ja viņš nav veicis pacienta iemaksu. Bet to nevar atteikt akūtos gadījumos, piemēram, ja ir apendicīta gadījums, trauma u.tml. Visbiežāk tieši tādi viņi te nokļūst — sasisti, sadurti, apsaldēti utt.”

— *Cik lielas summas slimnīca tamdēļ zaudē?*

A. J.: “Precīzu aprēķinu mums nav, bet pilnīgi droši — gadā tie ir tūkstoši latu.”

— *Kādu apdrošināšanas kompāniju polises pieņem Krāslavas slimnīcā, vai šeit ir derīga tikai Krāslavas rajona slimokases tā saucamā rozā grāmatiņa?*

A. J.: “Jāpaskaidro, ka Krāslavas rajona slimokase (rozā grāmatiņa) nav slimnīcas struktūra, kā to maldīgi uzskata daļa cilvēku, bet gan rajona padomes dibināta struktūra. Rajona slimokasei ir liela līdzība ar padomju laika pašpalīdzības kasi, nevis ar pilnvērtīgu apdrošināšanas kompāniju.

Iedzīvotājs var iegādāties rajona slimokases rozā grāmatiņu vai jebkuras apdrošināšanas kompānijas polisi, bet te ir viena nianse. Mums nav līguma ne ar vienu no daudzajām apdrošināšanas kompānijām. Kāpēc tā? Apdrošināšanas kompāniju ir daudz, katrai no tām ir vairāki polišu veidi, piemēram, “Baltai” — 8, “Rīgas Slimokasei” — 8, “Ergo” — 7 utt. Šajā polišu jūrā katrai ir savas atlaides. Tas nozīmē, ka mums jāalgo cilvēks, lai viņš iedziļi-

pieļauj veikt apdrošināšanas iemaksas pa ceturkšņiem, citās apdrošināšanas kompānijās jāmaksā uzreiz par gadu.

Otrs variants: jums ir hroniskās slimības, bieži jāpērk medikamenti. Tādā gadījumā varat padomāt par augstāka līmeņa apdrošināšanu, kurā ietverta pacienta iemaksa plus medikamenti. Bet tā jau ir dārgāka.

Trešais variants: jūs labi pelnāt vai vienkārši esat bagāts cilvēks, kurš grib pilnu veselības apdrošināšanu, līdz pat zobu ārstniecībai. Tās ir zelta vai platīna polises, un šis apdrošināšanas veids pamatā pieejams turīgiem cilvēkiem. Bet ir vēl ceturtais variants, kas pie mums nav aktuāls — tā ir ļoti dārga apdrošināšana, ieskaitot visu veidu sarežģītu operāciju apdrošināšanu. Tās ir polises, kuru vērtība ir 5000–6000 dolāru gadā.”

— *Ja cilvēkam ir rozā grāmatiņa, Krāslavas slimnīcā par ārstēšanu viņam nav jāmaksā. Bet citās slimnīcās?*

A. J.: “Nav svarīgi, vai cilvēks ārstējas Krāslavā, Daugavpilī vai Rīgā, viņš saņems atpakaļ tos ārstēšanās izdevumus, kurus sedz rajona slimokase (rozā grāmatiņa). Tiesa, ir nianse: Krāslavā rozā grāmatiņas īpašniekam par ārstēšanās pakalpojumiem nav jāmaksā, bet citā rajonā pakalpojums vispirms ir jāpamaksā. Lai naudu saņemtu atpakaļ, čeks jāiesniedz rajona slimokasei. Ir daudz piemēru, kad rajona ļaudis brauc uz Daugavpili vai Rīgu, saņem tur ārstēšanas pakalpojumus, par ko tur maksā, bet Krāslavā saņem naudu atpakaļ.”

— *Bet tikai tad, ja bijis ģimenes ārsta nosūtījums?*

A. J.: “Jā, nosūtījumam ir jābūt. Tāču akūtos gadījumos, piemēram, notika avārija, kā rezultātā cilvēks guva traumu un nokļuva slimnīcā, nauda tiek atmaksāta bez jebkāda nosūtījuma.”

— *Kādos gadījumos ir jāmaksā par ātrās palīdzības izsaukumu?*

J. J.: “Principā esam viens no retajiem rajoniem, kur par ātrās palīdzības izsaukumu neņemam maksu. Pat tad, ja tas ir kļūdains. Mūsu iedzīvotāji ap-

neatliekamu gadījumu. Piemēram, slimnīcā ir palikusi viena ātrās palīdzības mašīna, pārējās tālu prom izsaukumos. Šī viena nebrauks uz kuru katru izsaukumu. Ja nu pēkšņi atskan zvans un jāved dzemdētāja vai notikusi avārija un ir smagi cietušie? Ar temperatūru 38,5 neviens nav nomiris, bet patiesi steidzamos gadījumos nekādas aizkavēšanās nebūs.”

— *Kādā veidā tiek kontrolēti cilvēki, kuri pieņem izsaukumus?*

A. J.: “Visas sarunas tiek ierakstītas datora diskā, kas jāsauglabā sešus mēnešus. Pie mums šie ieraksti glabājas gadiem ilgi. Tie pieejami tikai nodaļas vadītājam, galvenā ārstā vietniekam un man. Pat ātrās palīdzības feldšeri pie tiem tikt nevar. Ierakstus pārbaudām izlases kārtībā, kā arī izskatot sūdzības. Tādas arī ir. Jebkura saruna ar “ātrajiem” uzreiz tiek ierakstīta, līdzko ir nocelta telefona klausule. Vienlaikus varam pieņemt divus zvanus uz 03.”

— *Cik bieži cilvēki izsauc ātro palīdzību?*

A. J.: “Gada laikā izsaukumu skaits ir stabilizējies, vidēji tie ir 20 izsaukumi diennaktī. Jāsaprot, ka ātro palīdzību var arī atteikt. Zvana divos naktī — man temperatūra 37,5. Ziniet, iedzeriet tableti, ja problēma paliks, zvaniem atkal. Cits iebilst — nav tabletes. Piedodiet, tā ir jūsu problēma, tas nav gadījums, kad pie jums jāizbrauc ātrajiem. Lūk, tādos gadījumos var atskanēt atteikums, bet tas notiek ļoti reti.”

J. J.: “Mums ļoti traucē strādāt tas, ka atsevišķi iedzīvotāji negrib iet pie primārās aprūpes ārsta, bet grib, lai pie viņa braukātu “ātrie”. Pēc primārās aprūpes ārsta darba laika beigām viņš izsauc ātros. To var uzskatīt par ātrās palīdzības ļaunprātīgu izmantošanu. Izmantojot gadījumu, gribu brīdināt, ka arī cilvēku izteiktās rupjības tiek ierakstītas, pat telefona numurs, no kura zvana uz 03, tiek fiksēts. Mēs varam saukt šos cilvēkus pie atbildības, ko pagaidām gan neesam darījuši.”

J. ROGA

A. GONČAROVA foto

(Turpinājumu lasiet nākamajā numurā)